Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2019. gada 23. janvārī*

[Teksts labots ar 2019. gada 14. marta rīkojumu]

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Patvēruma politika – Kritēriji un mehānismi tādas dalībvalsts noteikšanai, kura ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu – Regula (ES) Nr. 604/2013 – Diskrecionārās klauzulas – Vērtējuma kritēriji

Lietā C-661/17

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *High Court* (Augstā tiesa, Īrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2017. gada 21. novembrī un kas Tiesā reģistrēts 2017. gada 27. novembrī, tiesvedībā

M.A.,

S.A.,

A.Z.

pret

International Protection Appeals Tribunal,

Minister for Justice and Equality,

Attorney General,

Ireland,

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: Tiesas priekšsēdētāja vietniece R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], kas pilda pirmās palātas priekšsēdētājas pienākumus, tiesneši Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], J. Regans [*E. Regan*] un K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*] (referents),

ģenerāladvokāts: E. Tančevs [*E. Tanchev*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

* Tiesvedības valoda – angļu.

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– M.A., S.A. un A.Z. vārdā – *M. de Blacam*, *SC*, un *G. O'Halloran*, *BL*,

– [ar labojumu, kas izdarīts ar 2019. gada 14. marta rīkojumu] Īrijas vārdā – *M. Browne* un *G. Hodge*, kā arī *A. Joyce*, pārstāvji, kuriem palīdz *S.-J. Hillery*, *BL*, un *D. Conlan Smyth*, *SC*,

– Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *R. Kanitz*, pārstāvji,

– Nīderlandes valdības vārdā – *J. Hoogveld* un *K. Bulterman*, pārstāvji,

– Apvienotās Karalistes valdības vārdā – *C. Brodie*, kā arī *S. Brandon* un *D. Blundell*, pārstāvji, kuriem palīdz *J. Holmes*, *QC*,

– Eiropas Komisijas vārdā – *M. Wilderspin* un *M. Condou-Durande*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 604/2013 (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV 2013, L 180, 31. lpp., turpmāk tekstā – "Dublinas III regula"), 6., 17. un 20. panta 3. punktu, kā arī 27. panta 1. punktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp M.A., S.A. un A.Z., no vienas puses, un *International Protection Appeals Tribunal* (Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesa, Īrija), *Minister for Justice and Equality* (tieslietu un līdztiesības ministrs, Īrija), *Attorney General* [Ģenerālprokurors] (Īrija) un *Ireland* (Īrija), no otras puses, saistībā ar pārsūtīšanas lēmumu, kas attiecībā uz viņiem pieņemts atbilstoši Dublinas III regulai.

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

Ženēvas konvencija

3 Konvencija par bēgļa statusu, kas 1951. gada 28. jūlijā parakstīta Ženēvā (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. sēj., 150. lpp., Nr. 2545 (1954), turpmāk tekstā – "Ženēvas konvencija"), ir stājusies spēkā 1954. gada 22. aprīlī. Tā ir papildināta ar Ņujorkā 1967. gada 31. janvārī noslēgto Protokolu par bēgļa statusu (turpmāk tekstā – "1967. gada protokols"), kurš savukārt ir stājies spēkā 1967. gada 4. oktobrī.

4 Visas dalībvalstis, kā arī Islandes Republika, Lihtenšteinas Firstiste, Norvēģijas Karaliste un Šveices Konfederācija ir Ženēvas konvencijas un 1967. gada protokola līgumslēdzējas puses. Eiropas Savienība nav ne Ženēvas konvencijas, ne 1967. gada protokola līgumslēdzēja puse, bet LESD 78. pantā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 18. pantā ir paredzēts, ka patvēruma tiesības tiek garantētas, it īpaši ievērojot šo konvenciju un šo protokolu.

ECPAK

5 Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija, kas parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī (turpmāk tekstā – "ECPAK"), ir Eiropas Padomes ietvaros noslēgts starptautisks daudzpusējs nolīgums, kas stājies spēkā 1953. gada 3. septembrī. Visi Eiropas Padomes locekļi, tostarp visas Eiropas Savienības dalībvalstis, ir šīs konvencijas līgumslēdzējas puses.

6 ECPAK 3. pantā ir noteikts, ka "nevienu nedrīkst pakļaut spīdzināšanai, necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei vai sodiem".

Savienības tiesības

Harta

7 Hartas 4. pantā ir noteikts:

"Nevienu nedrīkst pakļaut spīdzināšanai, necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei vai sodiem."

8 Hartas 47. panta pirmajā daļā ir noteikts:

"Ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, ir tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, ievērojot minētajā pantā paredzētos nosacījumus."

9 Hartas 52. panta 3. punktā ir paredzēts:

"Ciktāl Hartā ir ietvertas tiesības, kuras atbilst [ECPAK] garantētajām tiesībām, šo tiesību nozīme un apjoms ir tāds pats kā minētajā Konvencijā noteiktajām tiesībām. Šis noteikums neliedz Savienības tiesībās paredzēt plašāku aizsardzību."

Dublinas III regula

10 Vispirms jāatgādina, ka ar Amsterdamas 1997. gada 2. oktobra līgumu EK līgumā tika ieviests 63. pants, ar kuru Eiropadomes īpašās sanāksmes laikā 1999. gada 15. un 16. oktobrī Tamperē (Somija) Eiropas Kopienai tika piešķirta kompetence īstenot Eiropadomes ieteiktos pasākumus attiecībā uz kopējas Eiropas patvēruma politikas ieviešanu. Šīs tiesību normas pieņemšana ļāva aizstāt starp dalībvalstīm, izņemot Dānijas Karalisti, noslēgto konvenciju, ar kuru nosaka valsti, kura ir atbildīga par vienā no Eiropas Kopienu dalībvalstīm iesniegta patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas parakstīta Dublinā 1990. gada 15. jūnijā (OV 1997, C 254, 1. lpp.), ar Padomes Regulu (EK) Nr. 343/2003 (2003. gada 18. februāris), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV 2003, L 50, 1. lpp.), kas stājusies spēkā 2003. gada 17. martā. Ar Dublinas III regulu, kas stājusies spēkā 2013. gada 19. jūlijā un ir pieņemta, pamatojoties uz LESD 78. panta 2. punkta e) apakšpunktu, tika aizstāta Regula Nr. 343/2003.

11 Dublinas III regulas 1.–5. apsvērums ir formulēti šādi:

"(1) [Regulā Nr. 343/2003] ir jāizdara vairākas būtiskas izmaiņas. Skaidrības labad minētā regula būtu jāpārstrādā.

(2) Kopējas patvēruma politikas, tostarp kopējas Eiropas patvēruma sistēmas (KEPS), izveide ir daļa no Eiropas Savienības mērķa pakāpeniski radīt brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas ir atvērta tiem, kuri, apstākļu spiesti, likumīgi meklē aizsardzību Savienībā.

(3) Eiropadome 1999. gada 15. un 16. oktobrī Tamperē īpašā sanāksmē vienojās izveidot KEPS, kuras pamatā būtu [Ženēvas konvencijas], kas papildināta ar [1967. gada protokolu], pilnīga un visietveroša piemērošana, tādējādi nodrošinot, ka nevienu personu neizdod atpakaļ vajāšanai, t.i., saglabājot neizraidīšanas principu. Šajā ziņā un, neietekmējot šajā regulā noteiktos atbildības kritērijus, visas dalībvalstis ievēro neizraidīšanas principu, un tās uzskata par drošām valstīm trešo valstu valstspiederīgajiem.

(4) Tamperes sanāksmes secinājumos arī ir noteikts, ka KEPS īsā laikā būtu jāiekļauj skaidra un praktiski realizējama metode, lai noteiktu dalībvalsti, kas ir atbildīga par patvēruma pieteikuma izskatīšanu.

(5) Šādai metodei vajadzētu balstīties uz objektīviem un taisnīgiem kritērijiem gan attiecībā uz dalībvalstīm, gan konkrētajām personām. Tai jo īpaši būtu jāparedz iespēja ātri noteikt atbildīgo dalībvalsti, lai garantētu starptautiskās aizsardzības noteikšanas procedūru faktisku pieejamību un nekavētu sasniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu ātras izskatīšanas mērķi."

12 Šīs regulas 13.–17. apsvērumā ir paredzēts:

"(13) Saskaņā ar 1989. gada Apvienoto Nāciju Organizācijas Bērna tiesību aizsardzības konvenciju un [Hartu] dalībvalstu galvenajam apsvērumam, piemērojot šo regulu, vajadzētu būt bērna interesēm. [..]

(14) Saskaņā ar [ECPAK] un [Hartu] dalībvalstu galvenajam apsvērumam, piemērojot šo regulu, vajadzētu būt ģimenes dzīves neaizskaramībai.

(15) Vienas ģimenes locekļu starptautiskās aizsardzības pieteikumu kopīga izskatīšana vienā dalībvalstī rada iespēju nodrošināt pieteikumu rūpīgu izskatīšanu, saskaņotu lēmumu pieņemšanu attiecībā uz tiem un vienas ģimenes locekļu neizšķiršanu.

(16) Lai pilnībā nodrošinātu ģimenes vienotības principa un bērna interešu ievērošanu, par saistošu atbildības kritēriju būtu jākļūst atkarības attiecībām starp pieteikuma iesniedzēju un viņa bērnu, brāli vai māsu vai vecāku, ņemot vērā pieteikuma iesniedzējas grūtniecību vai maternitāti, veselības stāvokli vai lielo vecumu. Ja pieteikuma iesniedzējs ir nepilngadīgais bez pavadības, par saistošu atbildības kritēriju būtu jākļūst arī ģimenes locekļa vai radinieka, kas var par viņu rūpēties, klātbūtnei citas dalībvalsts teritorijā.

(17) Jebkurai dalībvalstij jābūt iespējai noteikt izņēmumus attiecībā uz atbildības kritērijiem, jo īpaši humānu apsvērumu un līdzcietības dēļ, lai varētu apvienot ģimenes locekļus, radiniekus vai personas, ar ko ir jebkādas citas ģimenes attiecības, un izskatīt tajā vai citā dalībvalstī iesniegtu starptautiskās aizsardzības pieteikumu, pat tad, ja šāda izskatīšana nav tās pienākums saskaņā ar šajā regulā noteiktajiem saistošajiem kritērijiem."

13 Minētās regulas 19., 32., 39. un 41. apsvērumā ir paredzēts:

"(19) Lai nodrošinātu attiecīgo personu tiesību efektīvu aizsardzību, būtu jānosaka juridiskās garantijas un tiesības uz efektīviem aizsardzības līdzekļiem attiecībā uz lēmumiem par pārsūtīšanu uz atbildīgo dalībvalsti, jo īpaši saskaņā ar [Hartas] 47. pantu. Lai nodrošinātu starptautisko tiesību ievērošanu, efektīvi aizsardzības līdzekļi pret šādiem lēmumiem būtu jāattiecina gan uz šīs regulas piemērošanas, gan juridiskās un faktiskās situācijas pārbaudi dalībvalstī, uz kuru pārsūta pieteikuma iesniedzēju.

[..]

(32) Attieksmē pret personām, uz kurām attiecas šī regula, dalībvalstīm ir jāievēro savas saistības atbilstīgi starptautisko tiesību dokumentiem, tostarp attiecīgajai Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai.

[..]

(39) Šajā regulā ir ievērotas [Hartā] atzītās pamattiesības un principi. Jo īpaši šīs regulas mērķis ir pilnībā nodrošināt [Hartas] 18. pantā garantētās patvēruma tiesības, kā arī tiesības, kas atzītas tās 1., 4., 7., 24. un 47. pantā. Tāpēc šī regula būtu attiecīgi jāpiemēro.

[..]

(41) Saskaņā ar 3. pantu un 4.a panta 1. punktu Protokolā Nr. 21 par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots LES un LESD, minētās dalībvalstis ir paziņojušas, ka vēlas piedalīties šīs regulas pieņemšanā un piemērošanā."

14 Šīs pašas regulas 1. pantā ir noteikts:

"Šajā regulā ir paredzēti kritēriji un mehānismi, lai noteiktu dalībvalsti, kas ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā [..] starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kurš iesniegts kādā no dalībvalstīm [..]."

15 Dublinas III regulas 3. pantā ir paredzēts:

"1. Dalībvalstis izskata jebkuru starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ko kādai no šīm valstīm tās teritorijā, tostarp pie robežas vai tranzīta zonās, iesniedz trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks. Pieteikumu izskata viena dalībvalsts, kas saskaņā ar III nodaļā izklāstītajiem kritērijiem ir noteikta par atbildīgo.

2. Ja, pamatojoties uz šajā regulā uzskaitītajiem kritērijiem, nav iespējams izraudzīties atbildīgo dalībvalsti, tad par pieteikuma izskatīšanu ir atbildīga dalībvalsts, kurai pirmajai iesniegts starptautiskās aizsardzības pieteikums.

Ja nav iespējams pieteikuma iesniedzēju pārsūtīt uz dalībvalsti, kas izraudzīta par galveno atbildīgo, jo ir pamatots iemesls uzskatīt, ka pastāv sistēmiskas problēmas patvēruma procedūrā un pieteikuma iesniedzēju uzņemšanas apstākļos minētajā dalībvalstī, kā rezultātā pastāv necilvēcīgas un pazemojošas attieksmes risks [Hartas] 4. panta nozīmē, dalībvalsts, kas nosaka atbildīgo dalībvalsti, turpina izskatīt III nodaļā izklāstītos kritērijus, lai noteiktu, vai par atbildīgo var tikt izraudzīta cita dalībvalsts.

Ja saskaņā ar šo punktu nav iespējama pārsūtīšana uz nevienu dalībvalsti, kas izraudzīta, balstoties uz III nodaļā izklāstītajiem kritērijiem, vai uz pirmo dalībvalsti, kurā pieteikums iesniegts, dalībvalsts, kas nosaka atbildīgo dalībvalsti, kļūst par atbildīgo dalībvalsti.

3. Jebkura dalībvalsts patur tiesības nosūtīt pieteikuma iesniedzēju uz drošu trešo valsti, ievērojot Direktīvā 2013/32/ES paredzētos noteikumus un aizsardzības pasākumus."

16 Šīs regulas 6. pantā "Garantijas nepilngadīgajiem" ir paredzēts:

"1. Bērna intereses ir dalībvalstu galvenais apsvērums attiecībā uz visām šajā regulā paredzētajām procedūrām.

[..]

3. Bērna interešu izvērtēšanā dalībvalstis cieši sadarbojas savā starpā un jo īpaši ņem vērā šādus faktorus:

a) ģimenes atkalapvienošanās iespējas;

[..]

4. Lai piemērotu 8. pantu, dalībvalsts, kurā nepilngadīgais bez pavadības iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumu, cik drīz vien iespējams veic atbilstīgas darbības, lai dalībvalstu teritorijā apzinātu nepilngadīgā bez pavadības ģimenes locekļus, brāļus vai māsas vai radiniekus, vienlaikus aizsargājot bērna intereses.

[..]"

17 Minētās regulas III nodaļas 7. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

"1. Kritērijus atbildīgās dalībvalsts noteikšanai piemēro tādā kārtībā, kādā tie izklāstīti šajā nodaļā.

2. Saskaņā ar šajā nodaļā izklāstītajiem kritērijiem atbildīgo dalībvalsti nosaka, pamatojoties uz stāvokli, kāds bija, pieteikuma iesniedzējam pirmo reizi iesniedzot starptautiskās aizsardzības pieteikumu dalībvalstij."

18 Šīs pašas regulas 8. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Ja pieteikuma iesniedzējs ir nepilngadīgais bez pavadības, tad atbildīgā dalībvalsts ir tā dalībvalsts, kurā likumīgi atrodas kāds nepilngadīgā bez pavadības ģimenes loceklis vai brālis vai māsa, ar noteikumu, ka tas ir nepilngadīgā interesēs. Ja pieteikuma iesniedzējs ir precējies nepilngadīgais, kura laulātais likumīgi neatrodas dalībvalstu teritorijā, tad atbildīgā dalībvalsts ir tā dalībvalsts, kurā likumīgi atrodas nepilngadīgā tēvs, māte vai kāds cits pieaugušais, kas saskaņā ar tiesību aktiem vai minētās dalībvalsts praksi ir atbildīgs par nepilngadīgo, vai viņa brālis vai māsa."

19 Dublinas III regulas 11. pantā "Ģimenes procedūra" ir paredzēts:

"Ja vairāki ģimenes locekļi un/vai nepilngadīgi neprecējušies brāļi vai māsas iesniedz starptautiskās aizsardzības pieteikumus vienā dalībvalstī vienlaicīgi vai ar pietiekami īsu starplaiku, lai procedūras atbildīgās dalībvalsts noteikšanai veiktu kopā, un ja šajā regulā izklāstīto kritēriju piemērošana novestu pie šo ģimenes locekļu izšķiršanas, tad atbildīgo dalībvalsti nosaka, pamatojoties uz šādiem noteikumiem:

a) par visu ģimenes locekļu un/vai nepilngadīgu neprecējušos brāļu vai māsu starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanu ir atbildīga dalībvalsts, kura atbilstoši kritērijiem ir atbildīga par ģimenes locekļu vairākuma uzņemšanu;

b) ja tas nav iespējams, tad atbildīga ir dalībvalsts, kas atbilstoši kritērijiem ir atbildīga par vecākā ģimenes locekļa patvēruma pieteikuma izskatīšanu."

20 Šīs regulas 17. pants "Diskrecionārās [rīcības brīvības] klauzulas" ir formulēts šādi:

"1. Atkāpjoties no 3. panta 1. punkta, katra dalībvalsts var nolemt izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ko tai iesniedzis trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, pat ja saskaņā ar šajā regulā noteiktajiem kritērijiem šāda izskatīšana nav attiecīgās dalībvalsts pienākums.

Dalībvalsts, kas nolemj saskaņā ar šo punktu izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kļūst par atbildīgo dalībvalsti un uzņemas ar minēto atbildību saistītos pienākumus. [..]"

21 Minētās regulas 20. panta 3. punktā ir noteikts:

"Šajā regulā nepilngadīgais, kas ir kopā ar pieteikuma iesniedzēju un atbilst ģimenes locekļa definīcijai, nav nošķirams no ģimenes locekļa un viņa stāvoklis ir tās dalībvalsts ziņā, kura ir atbildīga par minētā ģimenes locekļa starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, pat ja nepilngadīgais nav pieteikuma iesniedzējs, ar noteikumu, ka tas ir nepilngadīgā interesēs. Tāda pati attieksme piemērojama bērniem, kas dzimuši pēc pieteikuma iesniedzēja ierašanās dalībvalstu teritorijā, neuzsākot jaunu procedūru viņu uzņemšanai."

22 Šīs pašas regulas 27. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Pieteikuma iesniedzējam vai citai personai, kas minēta 18. panta 1. punkta c) vai d) apakšpunktā, ir tiesības uz efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli, proti, pārsūtīšanas lēmuma faktisku un juridisku apelāciju vai pārskatīšanu tiesā."

23 Dublinas III regulas 29. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

"1. Pieteikuma iesniedzēja [..] pārsūtīšanu no pieprasījuma iesniedzējas dalībvalsts uz atbildīgo dalībvalsti veic saskaņā ar pieprasījuma iesniedzējas dalībvalsts tiesību aktiem pēc abu attiecīgo dalībvalstu savstarpējas apspriešanās, cik vien iespējams īsā laikā, un, vēlākais, sešos mēnešos [..].

[..]

2. Ja pārsūtīšana nenotiek sešu mēnešu termiņā, tad atbildīgā dalībvalsts tiek atbrīvota no pienākuma uzņemt vai uzņemt atpakaļ attiecīgo personu un atbildība tiek nodota pieprasījuma iesniedzējai dalībvalstij. [..]"

24 Šīs regulas 35. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Katra dalībvalsts bez kavēšanās dara Komisijai zināmas konkrētās iestādes, kas ir atbildīgas par to saistību izpildi, kuras izriet no šīs regulas un jebkādiem tās grozījumiem. Dalībvalstis nodrošina minētajām iestādēm līdzekļus, kas vajadzīgi attiecīgo uzdevumu veikšanai un, jo īpaši, lai noteiktajos termiņos dotu atbildes uz informācijas pieprasījumiem, pieprasījumiem uzņemt pieteikuma iesniedzējus un pieprasījumiem uzņemt pieteikuma iesniedzēju atpakaļ."

Īrijas tiesības

25 Piemērojamais valsts tiesību akts ir *European Union (Dublin System) Regulations 2014* [2014. gada Eiropas Savienības (Dublinas sistēma) noteikumi] (*S.I.* Nr. 525/2014; turpmāk tekstā – "valsts noteikumi"). To svarīgākās tiesību normas šīs lietas mērķiem ir šādas.

26 Valsts noteikumu 2. panta 2. punktā ir paredzēts, ka terminiem vai jēdzieniem, kas ir izmantoti gan šajos noteikumos, gan arī Dublinas III regulā, ir tāda pati nozīme kā terminiem vai jēdzieniem Savienības regulā.

27 Jēdziens "lēmums par pārsūtīšanu" valsts noteikumu 2. panta 1. punktā ir definēts kā *Refugee Applications Commissioner* (komisārs bēgļu jautājumos, Īrija) lēmums, kas pieņemts saskaņā ar Dublinas III regulu par pieteikuma iesniedzēja pārsūtīšanu, ja attiecīgā valsts, šajā gadījumā Īrija, ir [uzņemšanas] pieprasījumu iesniegusī dalībvalsts un ja pieprasījumu saņēmusī dalībvalsts ir piekritusi šī pieteikuma iesniedzēja uzņemšanai vai atpakaļuzņemšanai.

28 Valsts noteikumu 3. panta 1. punktā ir paredzēts, ka komisārs bēgļu jautājumos veic dalībvalsts funkcijas, lai noteiktu atbildīgo dalībvalsti, pieprasījumu iesniegušo dalībvalsti un pieprasījumu saņēmušo dalībvalsti. Šī panta 2. punktā ir noteikts, ka tieslietu un līdztiesības ministrs pilda pārsūtītājas dalībvalsts funkcijas.

29 Saskaņā ar valsts noteikumu 3. panta 3. punktu komisārs bēgļu jautājumos veic visas funkcijas, kas paredzētas Dublinas III regulas 6. pantā, kurā savukārt ir atsauce uz bērna interesēm "attiecībā uz visām šajā regulā paredzētajām procedūrām".

30 Atbilstoši valsts noteikumu 6. panta 1. punktam pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs pārsūdzēt lēmumu par pārsūtīšanu.

31 Valsts noteikumu 6. panta 9. punktā ir noteikts, ka apelācijas tiesa apstiprina vai atceļ lēmumu par pārsūtīšanu.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

32 No iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka S.A., trešās valsts valstspiederīgā, 2010. gadā ir ieradusies Apvienotajā Karalistē ar studenta vīzu un ka nākamajā gadā M.A., arī trešās valsts valstspiederīgais, ir pievienojies viņai pēc tam, kad saņēmis apgādājamā vīzu. Viņu bērns A.Z. ir dzimis Apvienotajā Karalistē 2014. gada februārī. Vecāki ik gadu ir atjaunojuši attiecīgās vīzas līdz brīdim, kad tika slēgta iestāde, kurā studēja S.A., un attiecīgi viņu vīzu termiņš izbeidzās.

33 Pēc tam S.A. un M.A. ieradās Īrijā, kur 2016. gada 12. janvārī iesniedza patvēruma pieteikumus. Pieteikums saistībā ar bērnu tika iekļauts viņa mātes patvēruma pieteikumā.

34 2016. gada 7. aprīlī komisārs bēgļu jautājumos nosūtīja Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotājai Karalistei pieprasījumu par šo patvēruma pieteikumu iesniedzēju uzņemšanu atbilstoši Dublinas III regulai.

35 2016. gada 1. maijā Apvienotā Karaliste apstiprināja savu piekrišanu minētajai uzņemšanai.

36 S.A. un M.A. norādīja komisāram bēgļu jautājumos uz M.A. veselības problēmām, kā arī to, ka *Health Service Executive* (Veselības pakalpojumu administrācija, Īrija) izvērtē bērna stāvokli saistībā ar veselības problēmām.

37 Komisārs bēgļu jautājumos ieteica pārsūtīšanu uz Apvienoto Karalisti, S.A. un M.A. nelabvēlīgajā lēmumā uzskatīdams, ka nav piemērojams Dublinas III regulas 17. pants.

38 S.A. un M.A. pārsūdzēja lēmumu par pārsūtīšanu *International Protection Appeals Tribunal* (Starptautiskās aizsardzības apelācijas tiesa), balstoties galvenokārt uz šo 17. pantu un pasākumiem saistībā ar Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības.

39 2017. gada 10. janvārī šī tiesa apstiprināja attiecīgo pārsūtīšanas lēmumu, nospriežot, ka tās kompetencē neietilpst minētajā 17. pantā paredzētās rīcības brīvības izmantošana. Tā arī noraidīja argumentu saistībā ar Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības, motivējot ar to, ka vērā ņemamā situācija, lai vērtētu attiecīgā lēmuma tiesiskumu, ir situācija brīdī, kurā tai tika lūgts lemt par šo jautājumu.

40 Tad S.A un M.A. vērsās *High Court* (Augstā Tiesa, Īrija).

41 Šī tiesa uzskata, ka principā, lai atrisinātu attiecīgo strīdu, iepriekš ir jānoskaidro Apvienotās Karalistes izstāšanās no Eiropas Savienības procesa iespējamā ietekme uz Dublinas sistēmu.

42 Otrkārt, tā norāda, ka valsts noteikumos izmantotajiem terminiem, kas pārņemti no Dublinas III regulas, ir jābūt tādai pašai nozīmei kā pēdējā minētajā dokumentā. No minētā tā attiecīgi secina, ka ir jāinterpretē šī regula, lai atrisinātu attiecīgo strīdu.

43 Šādos apstākļos *High Court* (Augstā Tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Izskatot lietu par aizsardzības pieteikuma iesniedzēja pārsūtīšanu atbilstoši [Dublinas III] regulai uz Apvienoto Karalisti – vai valsts kompetentajai iestādei, izvērtējot jebkurus jautājumus, kas rodas saistībā ar 17. pantā paredzēto diskrecionāro [rīcības brīvības] klauzulu un/vai citus jautājumus saistībā ar pamattiesību aizsardzību Apvienotajā Karalistē, ir pienākums neņemt vērā pašreizējos apstākļus saistībā ar Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības?

2) Vai jēdzienā "dalībvalsts, kas nosaka atbildīgo dalībvalsti" [Dublinas III] regulas nozīmē ietilpst arī dalībvalsts iespēja izmantot tās 17. pantā paredzēto diskrecionāro [rīcības brīvības] klauzulu?

3) Vai dalībvalstij saskaņā ar [Dublinas III] regulas 6. pantu piešķirtās funkcijas ietver arī rīcības brīvību, kas paredzēta vai atzīta ar šīs regulas 17. pantu?

4) Vai jēdziens "efektīvs tiesību aizsardzības līdzeklis" attiecas arī uz lēmumu, kas pieņemts pirmajā instancē atbilstoši [Dublinas III] regulas 17. pantam tādējādi, ka jābūt minētā lēmuma pārsūdzēšanas iespējai vai ekvivalentam tiesību aizsardzības līdzeklim un/vai tādējādi, ka valsts tiesiskajam regulējumam, kurā paredzēta pirmās instances lēmuma, kas pieņemts saskaņā ar regulu, pārsūdzēšanas procedūra, ir jāietver arī apelācijas sūdzība par lēmumu, kas pieņemts saistībā ar šo 17. pantu?

5) Vai [Dublinas III] regulas 20. panta 3. punktam piemīt tāda iedarbība, ka tad, kad nav nekādu pierādījumu elementu, kas ļauj atspēkot prezumpciju par to, ka bērna labākajās interesēs ir izskatīt viņa vai viņas situāciju kā nesaistītu ar bērna vecāku situāciju, valsts kompetentajai iestādei nav jāizvērtē šīs bērna labākās intereses nošķirti no vecāku interesēm kā atsevišķs jautājums vai kā atskaites punkts, izvērtējot, vai ir veicama šāda pārsūtīšana?"

Tiesvedība Tiesā

44 Iesniedzējtiesa lūdza, lai lieta tiktu skatīta Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23.a pantā paredzētajā steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā. Pakārtoti iesniedzējtiesa lūdza Tiesu izskatīt šo lietu paātrinātā tiesvedībā saskaņā ar Tiesas Reglamenta 105. panta 1. punktu.

45 Pirmkārt, attiecībā uz pieteikumu par steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību Tiesa pēc tiesneša referenta priekšlikuma, kā arī pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas 2017. gada 4. decembrī nolēma šo pieteikumu neapmierināt.

46 Otrkārt, attiecībā uz pieteikumu izskatīt šo lietu paātrinātā tiesvedībā saskaņā ar Tiesas Reglamenta 105. panta 1. punktu Tiesas priekšsēdētājs ar 2017. gada 20. decembra rīkojumu M.A. u.c. (C-661/17, nav publicēts, EU:C:2017:1024) nolēma to noraidīt.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pieņemamību

47 Īrija apgalvo, ka, ņemot vērā to, ka Apvienotās Karalistes iespējamās izstāšanās no Eiropas Savienības juridiskās sekas pagaidām vēl nav zināmas, jautājumi par šādām sekām ir jāuzskata par hipotētiskiem. Tādējādi jebkurš lēmums, kuru Tiesa šajā laikposmā varētu pieņemt attiecībā uz situāciju, kas radīsies pēc datuma, kurā ir paredzēts, ka šī dalībvalsts pārstās būt Eiropas Savienības dalībvalsts, esot tikai hipotētisks. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru (spriedums, 2014. gada 27. februāris, *Pohotovosť*, C-470/12, EU:C:2014:101, 27. un 29. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra) Tiesa nesniedz atbildi uz hipotētiskiem vai konsultatīviem jautājumiem.

48 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru LESD 267. pantā noteiktā procedūra ir sadarbības starp Tiesu un dalībvalstu tiesām instruments, ar ko Tiesa sniedz dalībvalstu tiesām norādes par Savienības tiesību interpretāciju, kuras tām vajadzīgas, lai izspriestu tajās izskatāmās lietas (spriedums, 2016. gada 8. decembris, *Eurosaneamientos* u.c., C-532/15 un C-538/15, EU:C:2016:932, 26. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

49 Šīs sadarbības ietvaros vienīgi valsts tiesai, kura izskata strīdu un kurai ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, ņemot vērā lietas īpatnības, ir jāizvērtē gan prejudiciālā nolēmuma nepieciešamība, lai tā varētu pieņemt nolēmumu lietā, gan jautājumu, kurus tā uzdod Tiesai, atbilstība. Līdz ar to Tiesai principā ir jāsniedz nolēmums, jo uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju (spriedums, 2016. gada 8. decembris, *Eurosaneamientos* u.c., C-532/15 un C-538/15, EU:C:2016:932, 27. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

50 No tā izriet, ka jautājumi par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa uzdevusi pašas noteiktā tiesiskā regulējuma un faktisko apstākļu kontekstā un kuru pareizība Tiesai nav jāpārbauda, ir atbilstīgi. Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu vienīgi tad, kad ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saiknes ar faktisko situāciju pamatlietā vai pamatlietas priekšmetu, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav pieejami faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2016. gada 8. decembris, *Eurosaneamientos* u.c., C-532/15 un C-538/15, EU:C:2016:932, 28. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

51 Šajā gadījumā ir jānorāda, ka iesniedzējtiesa ir detalizēti paskaidrojusi iemeslu, kādēļ tā uzskata, ka, lai atrisinātu tās tiesvedībā esošo lietu, ir jāizvērtē Apvienotās Karalistes iespējamās izstāšanās no Eiropas Savienības varbūtējās sekas saistībā ar Dublinas III regulu.

52 Šādos apstākļos nešķiet, ka iesniedzējtiesas lūgtajai interpretācijai nav nekādas nozīmes tās tiesvedībā esošā attiecīgā strīda atrisinājumam. Līdz ar to ir jāatbild uz *High Court* (Augstā tiesa) uzdotajiem jautājumiem.

Par lietas būtību

Par pirmo jautājumu

53 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Dublinas III regulas 17. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka apstāklis, ka dalībvalsts, kas noteikta kā "atbildīgā" šīs regulas izpratnē, ir paziņojusi par savu nodomu izstāties no Eiropas Savienības saskaņā ar LES 50. pantu, rada pienākumu dalībvalstij, kura veic attiecīgo noteikšanu, pašai izvērtēt, piemērojot šī 17. panta 1. punktā paredzēto rīcības brīvības klauzulu, attiecīgo aizsardzības pieteikumu.

54 Šajā ziņā ir jānorāda, ka dalībvalsts paziņojuma par nodomu izstāties no Savienības saskaņā ar LES 50. pantu sekas nav Savienības tiesību piemērošanas pārtraukšana šajā dalībvalstī un ka līdz ar to šīs tiesības pilnībā turpina būt spēkā šajā valstī līdz tās faktiskās izstāšanās brīdim no Savienības (spriedums, 2018. gada 19. septembris, RO, C-327/18 PPU, EU:C:2018:733, 45. punkts).

55 Kā tas arī norādīts šī sprieduma 10. punktā, ar Dublinas III regulu ir aizstāta Regula Nr. 343/2003. Attiecībā uz šīs pirmās regulas 17. panta 1. punktā paredzēto rīcības brīvības klauzulu Tiesa jau precizējusi – tā kā šīs tiesību normas formulējums būtībā sakrīt ar Regulas Nr. 343/2003 3. panta 2. punktā minēto suverenitātes klauzulas formulējumu, šīs pēdējās minētās tiesību normas interpretācija ir arī transponējama uz Dublinas III regulas 17. panta 1. punktu (spriedums, 2017. gada 16. februāris, C. K. u.c., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 53. punkts).

56 Atbilstoši Dublinas III regulas 3. panta 1. punktam starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskata viena dalībvalsts, kas saskaņā ar III nodaļā izklāstītajiem kritērijiem ir noteikta par atbildīgo.

57 Atkāpjoties no šī 3. panta 1. punkta, minētās regulas 17. panta 1. punktā ir paredzēts, ka katra dalībvalsts var nolemt izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ko tai iesniedzis trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, pat ja saskaņā ar šādiem kritērijiem šāda izskatīšana nav attiecīgās dalībvalsts pienākums.

58 No Dublinas III regulas 17. panta 1. punkta formulējuma skaidri izriet, ka šai tiesību normai ir fakultatīvs raksturs, jo tā piešķir katrai dalībvalstij rīcības brīvību izskatīt tai iesniegto starptautiskās aizsardzības pieteikumu, pat ja tai saskaņā ar šajā regulā noteiktajiem atbildīgās dalībvalsts noteikšanas kritērijiem šāda izskatīšana nav jāveic. Turklāt šīs iespējas izmantošanai nav paredzēti nekādi īpaši nosacījumi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 30. maijs, *Halaf*, C-528/11, EU:C:2013:342, 36. punkts). Šīs iespējas mērķis ir ļaut katrai dalībvalstij suverēni, atkarībā no politiskiem, humāniem vai praktiskiem apsvērumiem piekrist izvērtēt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, pat ja tā saskaņā ar minētajā regulā definētajiem kritērijiem par to nav atbildīga (spriedums, 2018. gada 4. oktobris, *Fathi*, C-56/17, EU:C:2018:803, 53. punkts).

59 Ņemot vērā katrai dalībvalstij šādi piešķirtās rīcības brīvības apjomu, attiecīgajai dalībvalstij ir jānosaka apstākļi, kādos tā vēlas izmantot pilnvaras, kuras tai piešķir Dublinas III regulas 17. panta 1. punktā paredzētā rīcības brīvības klauzula, un piekrist izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, pat ja tā saskaņā ar šajā regulā noteiktajiem kritērijiem par to nav atbildīga.

60 Šis konstatējums turklāt ir saderīgs, pirmkārt, ar Tiesas judikatūru attiecībā uz fakultatīvām tiesību normām, saskaņā ar kuru šīs tiesību normas piešķir dalībvalstīm plašu rīcības brīvību (spriedums, 2013. gada 10. decembris, *Abdullahi*, C-394/12, EU:C:2013:813, 57. punkts un tajā minētā judikatūra), un, otrkārt, ar minētā 17. panta 1. punkta mērķi, proti, saglabāt dalībvalstu prerogatīvas, kad tās īsteno tiesības piešķirt starptautisko aizsardzību (spriedums, 2018. gada 5. jūlijs, X, C-213/17, EU:C:2018:538, 61. punkts un tajā minētā judikatūra).

61 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Dublinas III regulas 17. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka apstāklis, ka dalībvalsts, kas noteikta kā "atbildīgā" šīs regulas izpratnē, ir paziņojusi par savu nodomu izstāties no Eiropas Savienības saskaņā ar LES 50. pantu, nerada pienākumu dalībvalstij, kura veic šo noteikšanu, pašai, piemērojot šī 17. panta 1. punktā paredzēto rīcības brīvības klauzulu, izskatīt attiecīgo aizsardzības pieteikumu.

Par otro jautājumu

62 No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka otrais jautājums ir balstīts uz premisu, ka Īrijā komisāram bēgļu jautājumos ir jānosaka atbildīgā dalībvalsts atbilstoši Dublinas III regulā noteiktajiem kritērijiem, savukārt šīs regulas 17. panta 1. punktā paredzētās rīcības brīvības klauzulas īstenošanu nodrošina tieslietu un līdztiesības ministrs.

63 Šādos apstākļos ir jāuzskata, ka ar savu otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Dublinas III regula ir jāinterpretē tādējādi, ka tā paredz, ka atbildīgās dalībvalsts noteikšana, piemērojot šajā regulā definētos kritērijus, un minētās regulas 17. pantā 1. punktā paredzētās rīcības brīvības klauzulas īstenošana ir jānodrošina vienai un tai pašai valsts iestādei.

64 Vispirms ir jāatgādina, ka no tiesas judikatūras izriet, ka dalībvalstīm ar Dublinas III regulas 17. panta 1. punktu piešķirtās rīcības brīvības īstenošana ir šajā regulā paredzētā mehānisma, lai noteiktu atbildīgo dalībvalsti par patvēruma pieteikumu, neatņemama sastāvdaļa. Tātad uz šīs tiesību normas pamata pieņemtais dalībvalsts lēmums izskatīt vai neizskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, pat ja tā par to nav atbildīga saskaņā ar šīs regulas III nodaļā izklāstītajiem kritērijiem, ir Savienības tiesību īstenošana (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 16. februāris, C. K. u.c., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 53. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

65 Pēc tam ir jākonstatē, ka Dublinas III regulā nav nevienas tiesību normas, kurā būtu precizēts, kāda iestāde ir pilnvarota pieņemt lēmumu, piemērojot šajā regulā noteiktos kritērijus saistībā ar atbildīgās dalībvalsts noteikšanu vai saistībā ar minētās regulas 17. panta 1. punktā paredzēto rīcības brīvības klauzulu. Regulā arī nav precizēts, vai dalībvalstij šo kritēriju piemērošana un attiecīgās rīcības brīvības klauzulas īstenošana ir jāuztic vienai un tai pašai iestādei.

66 Turpretī Dublinas III regulas 35. panta 1. punktā ir paredzēts, ka katra dalībvalsts bez kavēšanās dara Komisijai zināmas "konkrētās iestādes, kas ir atbildīgas" par to saistību izpildi, kuras izriet no šīs regulas un jebkādiem tās grozījumiem.

67 No šīs tiesību normas formulējuma izriet, pirmkārt, ka dalībvalsts kompetencē ir noteikt, kādas konkrētās valsts iestādes ir atbildīgas par Dublinas III regulas piemērošanu. Otrkārt, šajā 35. pantā esošais jēdziens "konkrētās iestādes, kas ir atbildīgas" nozīmē to, ka dalībvalsts var brīvi uzticēt šajā regulā definēto kritēriju piemērošanu attiecībā uz atbildīgās dalībvalsts noteikšanu un minētās regulas 17. panta 1. punktā paredzētās "diskrecionārās klauzulas" īstenošanu dažādām iestādēm.

68 Šo vērtējumu apstiprina arī citas Dublinas III regulas tiesību normas, tādas kā 4. panta 1. punkts, 20. panta 2. un 4. punkts vai tās 21. panta 3. punkts, kurās ir izmantoti jēdzieni "tās kompetentās iestādes", "iestādes", "attiecīgās [dalīb]valsts kompetentajām iestādēm", "[attiecīgās] dalībvalsts kompetentās iestādes", vai arī "iestādes dalībvalstī, kas saņem pieprasījumu".

69 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Dublinas III regula ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā nav noteikts, ka atbildīgās dalībvalsts noteikšana saskaņā ar šajā regulā paredzētajiem kritērijiem un minētās regulas 17. panta 1. punktā paredzētās rīcības brīvības klauzulas īstenošana ir jānodrošina vienai un tai pašai valsts iestādei.

Par trešo jautājumu

70 Ar savu trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Dublinas III regulas 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir noteikts pienākums dalībvalstij, kas atbilstoši šajā reglamentā noteiktajiem kritērijiem nav atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, ņemt vērā bērna labākās intereses un pašai izskatīt šo pieteikumu, piemērojot šīs regulas 17. panta 1. punktu.

71 Tā kā no šī sprieduma 58. un 59. panta jau izriet, ka tās iespējas izmantošanai, kas dalībvalstīm piešķirta ar Dublinas III regulas 17. panta 1. punktā paredzēto rīcības brīvības klauzulu, nav paredzēti nekādi īpaši nosacījumi un ka principā katras dalībvalsts kompetencē ir noteikt apstākļus, kādos tā vēlas izmantot šo iespēju, un nolemt pašai izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, par kuru tā nav atbildīga atbilstoši šajā regulā noteiktajiem kritērijiem, ir jākonstatē, ka apsvērumi saistībā ar bērna labākajām interesēm arī nevarētu piespiest dalībvalsti izmantot minēto iespēju un pašai izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kurš tai nav jāizskata.

72 No tā izriet, ka Dublinas III regulas 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā nav noteikts pienākums dalībvalstij, kas saskaņā ar šajā reglamentā noteiktajiem kritērijiem nav atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, ņemt vērā bērna labākās intereses un pašai izskatīt šo pieteikumu, piemērojot šīs regulas 17. panta 1. punktu.

Par ceturto jautājumu

73 Ar savu ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Dublinas III regulas 27. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas uzliek pienākumu nodrošināt tiesiskās aizsardzības līdzekli pret lēmumu par šīs regulas 17. panta 1. punktā paredzētās iespējas neizmantošanu.

74 Dublinas III regulas 27. panta 1. punktā ir noteikts, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam ir tiesības uz efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli, proti, pārsūtīšanas lēmuma faktisku un juridisku apelāciju vai pārskatīšanu tiesā.

75 Tādējādi šajā pantā tieši nav paredzēti tiesiskās aizsardzības līdzekļi, kurus var izmantot attiecībā uz lēmumu par šīs regulas 17. panta 1. punktā paredzētās iespējas neizmantošanu.

76 Turklāt mērķis nodrošināt ātru starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanu un it īpaši atbildīgās dalībvalsts noteikšanu, uz kuru ir balstīta ar Dublinas III regulu ieviestā procedūra un kurš ir atgādināts šīs regulas 5. apsvērumā, aicina nepalielināt tiesiskās aizsardzības līdzekļu skaitu.

77 Tiesību efektīvas aizsardzības tiesā princips ir vispārējs Savienības tiesību princips, kas šobrīd ir pausts Hartas 47. pantā (spriedums, 2014. gada 10. jūlijs, *Telefónica* un *Telefónica de España*/Komisija, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 40. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra), kurā ir noteikts, ka ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, ir tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, ievērojot šajā pantā paredzētos nosacījumus.

78 Tomēr, ja dalībvalsts atsakās izmantot Dublinas III regulas 17. panta 1. punktā paredzēto rīcības brīvības klauzulu, tas šai dalībvalstij noteikti nozīmē pieņemt pārsūtīšanas lēmumu. Dalībvalsts atteikums izmantot šo klauzulu nepieciešamības gadījumā varētu tikt apstrīdēts, ceļot prasību par pārsūtīšanas lēmumu.

79 Līdz ar to Dublinas III regulas 27. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neuzliek pienākumu nodrošināt tiesiskās aizsardzības līdzekli attiecībā uz lēmumu par šīs regulas 17. panta 1. punktā paredzētās iespējas neizmantošanu, neskarot iespēju, ka šis lēmums var tikt apstrīdēts, ceļot prasību par pārsūtīšanas lēmumu.

80 Turklāt, lai sniegtu iesniedzējtiesai lietderīgu atbildi, tā kā uzdotie jautājumi šajā gadījumā ir saistīti ar dalībvalsts, kas atbilstoši Dublinas III regulā paredzētajiem kritērijiem ir noteikta kā atbildīgā, paziņojumu par nodomu izstāties no Eiropas Savienības saskaņā ar LES 50. pantu, ir jānorāda, ka šī paziņojuma sekas, kā tas arī izriet no šī sprieduma 54. punkta, nav Savienības tiesību piemērošanas pārtraukšana šajā dalībvalstī un ka līdz ar to šīs tiesības, kas veido Eiropas kopējo patvēruma sistēmu, kā arī savstarpējā uzticēšanās un prezumpcija par cilvēktiesību ievērošanu dalībvalstīs pilnībā saglabā spēku šajā dalībvalstī līdz tās faktiskās izstāšanās brīdim no Savienības.

81 Tāpat ir jāpiebilst, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru patvēruma meklētāja pārsūtīšana atbilstoši Dublinas III regulai ir veicama tikai tādos apstākļos, kad var izslēgt, ka šī pārvešana izraisīs patiesu ieinteresētās personas risku ciest no necilvēcīgas vai pazemojošas attieksmes Hartas 4. panta izpratnē (spriedums, 2017. gada 16. februāris, C. K. u.c., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 65. punkts).

82 Šajā kontekstā ir jāuzsver, ka šāds paziņojums [par nodomu izstāties no Eiropas Savienības] pats par sevi nav uzskatāms par tādu, kas varētu izraisīt ieinteresētās personas pakļaušanu šādam riskam.

83 Šajā ziņā ir jānorāda, pirmkārt, ka kopējā Eiropas patvēruma sistēma tika izveidota apstākļos, kuri ļāva pieņemt, ka visas valstis, kas tajā piedalās – vai tās būtu dalībvalstis, vai trešās valstis –, ievēro pamattiesības, tostarp tiesības, kas izriet no Ženēvas konvencijas un 1967. gada protokola, proti, neizraidīšanas principu, kā arī no ECPAK, un ka šīs valstis šajā ziņā var cita citai savstarpēji uzticēties attiecībā uz šo pamattiesību ievērošanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 21. decembris, N. S. u.c., C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865, 78. punkts), turklāt visas šīs dalībvalstis, kā tas arī norādīts šī sprieduma 3.–5. punktā, ir šīs Ženēvas konvencijas un šī 1967. gada protokola, kā arī ECPAK līgumslēdzējas puses.

84 Otrkārt, attiecībā uz patvēruma meklētājiem atzītajām pamattiesībām – papildus tam, ka Dublinas III regulas 3. panta 2. punktā ir kodificēta Tiesas judikatūra par sistēmiskām nepilnībām, kas piemīt patvēruma procedūrām un patvēruma meklētāju pieņemšanas apstākļiem attiecīgajā dalībvalstī, kura noteikta kā atbildīgā šīs regulas izpratnē, dalībvalstīm, kā tas izriet no šīs regulas 32. un 39. apsvēruma, to piemērojot, ir saistoša Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra, kā arī Hartas 4. pants (spriedums, 2017. gada 16. februāris, C. K. u.c., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 63. punkts). Tā kā šis Hartas 4. pants atbilst ECPAK 3. pantam, pirmajā no minētajām tiesību normām paredzētajam necilvēcīgas vai pazemojošas attieksmes aizliegumam atbilstoši Hartas 52. panta 3. punktam ir tāda pati nozīme un tvērums, kāds tam ir piešķirts šajā konvencijā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 16. februāris, C. K. u.c., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 67. punkts).

85 Treškārt, kā tas arī ir norādīts šī sprieduma 83. punktā, tā kā dalībvalstis ir Ženēvas konvencijas un 1967. gada protokola, kā arī ECPAK – divu starptautisko nolīgumu, uz kuriem veidota šī kopējā Eiropas patvēruma sistēma, – līgumslēdzējas puses, dalībvalsts dalība šajās konvencijās un šajā protokolā nav saistīta ar tās piederību Savienībai. Līdz ar to dalībvalsts lēmumam izstāties no Eiropas Savienības nav ietekmes uz tās saistībām ievērot Ženēvas konvenciju un 1967. gada protokolu, tostarp neizraidīšanas principu, kā arī ECPAK 3. pantu.

86 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz ceturto jautājumu ir jāatbild, ka Dublinas III regulas 27. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neuzliek pienākumu paredzēt tiesiskās aizsardzības līdzekli attiecībā uz lēmumu neizmantot šīs regulas 17. panta 1. punktā paredzēto iespēju, neskarot to, ka šis lēmums var tikt apstrīdēts, ceļot prasību par pārsūtīšanas lēmumu.

Par piekto jautājumu

87 Ar savu piekto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Dublinas III regulas 20. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja nav pierādījumu par pretējo, šajā tiesību normā ir nostiprināta prezumpcija, saskaņā ar kuru bērna labākajām interesēm atbilst šī bērna situācijas izvērtēšana neatraujami no viņa vecāku situācijas.

88 Ir jākonstatē, ka no Dublinas III regulas 20. panta 3. punkta formulējuma skaidri izriet, ka tas tā ir. No tā jāsecina, ka tikai gadījumā, kad ir konstatēts, ka šāda izvērtējuma veikšana saistībā ar bērna vecāku pieteikumu izvērtēšanu nav šī bērna interesēs, šī bērna situācija ir jāizvērtē atsevišķi no viņa vecāku situācijas.

89 Šis konstatējums atbilst Dublinas III regulas 14.–16. apsvērumam, kā arī tostarp 6. panta 3. punkta a) apakšpunktam un 4. punktam, 8. panta 1. punktam un 11. pantam. No šīm tiesību normām izriet, ka ģimenes dzīves neaizskaramība un it īpaši ģimenes grupas vienotības saglabāšana principā atbilst bērna labākajām interesēm.

90 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz piekto jautājumu ir jāatbild, ka Dublinas III regulas 20. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja nav pierādījumu par pretējo, šajā tiesību normā ir nostiprināta prezumpcija, saskaņā ar kuru bērna labākajām interesēm atbilst šī bērna situācijas izvērtēšana neatraujami no viņa vecāku situācijas.

Par tiesāšanās izdevumiem

91 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

1) **Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 604/2013 (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, 17. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka apstāklis, ka dalībvalsts, kas noteikta kā "atbildīgā" šīs regulas izpratnē, ir paziņojusi par savu nodomu izstāties no Eiropas Savienības saskaņā ar LES 50. pantu, nerada pienākumu dalībvalstij, kas veic šo noteikšanu, pašai, piemērojot šī 17. panta 1. punktā paredzēto rīcības brīvības klauzulu, izskatīt attiecīgo aizsardzības pieteikumu.**

2) **Regula Nr. 604/2013 ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā nav noteikts, ka atbildīgās dalībvalsts noteikšana saskaņā ar šajā regulā paredzētajiem kritērijiem un minētās regulas 17. panta 1. punktā paredzētās rīcības brīvības klauzulas īstenošana ir jānodrošina vienai un tai pašai valsts iestādei.**

3) **Regulas Nr. 604/2013 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā nav noteikts pienākums dalībvalstij, kas saskaņā ar šajā reglamentā noteiktajiem kritērijiem nav atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, ņemt vērā bērna labākās intereses un pašai izskatīt šo pieteikumu, piemērojot šīs regulas 17. panta 1. punktu.**

4) **Regulas Nr. 604/2013 27. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neuzliek pienākumu paredzēt tiesiskās aizsardzības līdzekli attiecībā uz lēmumu neizmantot šīs regulas 17. panta 1. punktā paredzēto iespēju, neskarot to, ka šis lēmums var tikt apstrīdēts, ceļot prasību par pārsūtīšanas lēmumu.**

5) **Regulas Nr. 604/2013 20. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja nav pierādījumu par pretējo, šajā tiesību normā ir nostiprināta prezumpcija, saskaņā ar kuru bērna labākajām interesēm atbilst šī bērna situācijas izvērtēšana neatraujami no viņa vecāku situācijas.**

[Paraksti]